

راهنمای تدریس

مشمول بر توضیحات مربوط به

هر درس

فصل دوم

مقدمه

محتوای آموزشی دروس هدیه‌های آسمان علاوه بر عنوان و متن درس که مفاهیم درس را مطرح می‌کند شامل فعالیت‌هایی است که شرح آنها به قرار جدول ذیل می‌باشد.

ردیف	عنوان فعالیت	شرح فعالیت
۱	برایم بگو	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از درس
۲	ایستگاه فکر	برقراری ارتباط بین مفاهیم ارائه شده و دستیابی به یافته‌های جدید
۳	تدبر کنیم	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مفاهیم درس در قالب آیات و احادیث کوتاه
۴	بررسی کنید	تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم بر اساس مرور اطلاعات
۵	کامل کنید	تکمیل و تثبیت اهداف بر اساس دریافت رابطه بین مفاهیم
۶	ایستگاه خلاقیت	تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده در قالب اجرای نمایش، خط خوش و نقاشی
۷	گفت و گو کنید	تثبیت مفاهیم درس از طریق ارائه نظرات و تجارب در گروه و مشارکت در جمع‌بندی
۸	بین و بگو	تعمیق مفاهیم درس با پاسخ به پرسش‌های مطرح شده از طریق تصویر خوانی
۹	بگرد و پیدا کن	تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده با انجام یک فعالیت عینی و ملموس
۱۰	همخوانی کنیم	تثبیت مفاهیم درس از طریق خواندن شعر به صورت گروهی با آهنگ و لحن مناسب
۱۱	تحقیق کنید	تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم با جمع‌آوری اطلاعات از منابع مختلف
۱۲	به کار بندیم	تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم بر اساس کاربری آموخته‌ها در موقعیت جدید
۱۳	دعا کنیم	تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده با راز و نیاز یا بیان درخواست و احساسات
۱۴	با خانواده	بسط یادگیری و تقویت نگرش دانش‌آموز به مفاهیم دینی برای بروز رفتاردینی از طریق جست‌وجوی مصادیق تازه از مفاهیم با کمک و همفکری اعضای خانواده

در این بخش به تفکیک هر درس ساختار محتوایی طراحی شده که موارد و کارکرد آن به شرح ذیل جهت بهره‌برداری آموزگاران ارجمند تقدیم می‌گردد :

توضیحات درس

شما را با کلیت محتوای هر درس، مضمون آن، نقشه و مسیر یادگیری و هدف کلی درس آشنا می‌کند.

اهداف درس

شما را راهنمایی می‌کند که «چرا» و «تا چه حد» آموزش دهید. این بخش در بر دارنده مهم‌ترین پیام‌ها برای شما است؛ به کار شما و فرایند آموزش جهت می‌دهد و امکان خطا و انحراف از مسیر یادگیری را برطرف می‌کند.

مفاهیم کلیدی

شما را با مفاهیم اصلی موجود در محتوای هر درس، آشنا می‌کند. آشنایی با این مفاهیم همانند آشنایی با اهداف، آموزش را جهت می‌دهد و امکان انحراف مسیر یادگیری را برطرف می‌کند.

پیشنهادهایی برای تدریس

شامل پیشنهادهایی است که در صورت تمایل می‌توانید در آموزش از آنها استفاده کنید. این پیشنهادها صرفاً توصیه به شمار می‌روند و شما می‌توانید آنها را مطابق با اهداف و اصول تغییر دهید یا اساساً کنار بگذارید. به عنوان مثال برای آغاز تدریس پیشنهادهایی ارائه شده است که فقط یکی از آنها در عمل اجرا می‌شود؛ اما بقیه پیشنهادها می‌توانند به تناسب متن یا فعالیت‌ها متناسب سازی شده و مورد بهره‌برداری قرار گیرند. پیشنهادها در واقع عبارت‌اند از فعالیت‌هایی که دانش‌آموز یا معلم انجام می‌دهد تا آموزش در مراحل که در طرح درس مشخص شده است، انجام پذیرد.

ارزشیابی

جدول ارزشیابی برای شما مشخص می‌کند که چگونه می‌توان از اهداف و فعالیت‌های یادگیری به عنوان ابزاری برای ارزشیابی استفاده کنید. برای ارزشیابی دروس هدیه‌های آسمان باید به تمام فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان (شامل فعالیت‌های کلاسی، فعالیت‌های پایانی هر درس، کار در منزل، بیان احساس،

خلاقیت و ابتکار و...) از ابتدا تا انتهای تدریس توجه کنید. لازم به ذکر است آنچه پس از ارزشیابی اهمیت دارد، پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های مناسب برای فرد یا گروهی از دانش‌آموزان است که به علل گوناگون، موفق به تحقق اهداف مورد انتظار نشده‌اند. این فرایند به گونه‌ای صورت گیرد که هر دانش‌آموز، از فرصتی مناسب برای تکمیل آموخته‌های خود بهره‌مند شود.

دانشتنی‌های معلم

اطلاعات اضافی و مورد نیاز را در اختیار شما می‌گذارد.

این راهنمای تدریس به شما کمک می‌کند تا بر اساس اصول و اهداف برنامه درسی، روش‌های منحصر به فرد خود را توسعه دهید و این حقیقت را اثبات کنید که «روش‌های تدریس بسیار متنوع و متعدّدند و معلم نباید در قالب برخی الگوهای خشک و روش‌هایی که گاه بر آنها تأکید می‌شود، گرفتار آید؛ بلکه باید خود تولید کننده این روش‌ها و الگوها باشد.»

درس ۱

دسته گلی از آسمان

توضیحات درس

در درس سخن آسمانی سال سوم، دانش آموزان با قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی مسلمانان آشنا شدند. در این درس به طور مبسوط تر با موضوعات و مضامین قرآنی آشنا شده و به لزوم عمل به پیام های قرآنی و نتیجه خوب آنها وقوف پیدا می کنند و ضمن تمایل به قرائت و فهم صحیح قرآن برای قرائت بیشتر و فهم بهتر آن تلاش می کنند.

در متن درس، قرآن به دسته گلی آسمانی همانند شده که هر شاخه آن حاوی پیامی است که با عمل به آنها رستگاری انسان در دو جهان تضمین می شود و انسان محبوب حضرت پروردگار می گردد.

در این درس، به هشت مضمون که برخی کلی و بعضی جزئی هستند؛ به عنوان نمونه اشاره شده است. این مضامین عبارت اند از «عبادت»، «رفتار زیبا»، «اندیشه نیک»، «گفتار زیبا»، «مهر و محبت»، «پرهیزگاری»، «دیدار خویشان» و «همسایه داری». بدیهی است محدودیت کتاب، مجال تعیین مصادیق اندکی را فراهم می آورد؛ اما معلمان گرامی به همه جانبه بودن تعلیم قرآنی واقف هستند.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانهای بودن آموزش هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس در ماه مبارک رمضان که ماه نزول قرآن کریم است یا در زمانی که مناسبتی مثل برگزاری مسابقات قرآن و یا جشن مبعث که آغاز نزول وحی باشد، تدریس شود.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با مضامین و پیام های قرآنی
- ۲ آشنایی با نتیجه خوب عمل به پیام های قرآنی
- ۳ تمایل به قرائت و فهم صحیح قرآن
- ۴ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

قرآن کریم
پیام‌های قرآنی
فهم قرآن
قرائت قرآن
عمل به قرآن

پیشنهادهایی برای تدریس

• برای شروع مناسب درس می‌توانید مستقیماً با شعر متن درس آغاز کنید زیرا خود شعر می‌تواند در ایجاد فضایی شاد و پر نشاط مؤثر باشد. شعر را با لحن و آهنگی مناسب و شاد و در قالب سرود اجرا کنید. در این زمینه می‌توانید از گروهی از دانش‌آموزان بخواهید که قبلاً شعر را تمرین کنند و برای آن لحن و آهنگی مشخص و آن را اجرا کنند.

• برای شروع درس می‌توانید با قسمت دوم فعالیت «برایم بگو» آغاز کنید. از گزینه‌های داخل گل استفاده کنید و از دانش‌آموزان بخواهید در مورد نام هر یک از شاخه‌های این دسته گل گفت‌وگو کنند و با مراجعه به قرآن بگویند که کدام شاخه گل‌ها آیه ۱۰ سورة حجرات را معرفی می‌کند. فعالیت (برایم بگو) دو بخش دارد. در بخش اول پنج آیه معرفی شده که هر یک از آیات به یکی از مضامین هشتگانه «عبادت»، «رفتار زیبا»، «اندیشه نیک»، «گفتار زیبا»، «مهر و محبت»، «پرهیزگاری»، «دیدار خویشان» و «همسایه داری» که در درس به عنوان شاخه گل مطرح شده‌اند، مربوط هستند.

البته ممکن است دانش‌آموزان برای هر آیه چند مضمون مرتبط معرفی کنند؛ که در صورت توضیح ارتباط پذیرفته می‌شود. در بخش دوم مسیر پیدا کردن پاسخ برعکس بخش اول است؛ یعنی پنج مضمون از مضامین هشتگانه داده شده و خواسته شده با مراجعه به آیه ۱۰ سورة حجرات، مصادیق مرتبط را بیابند.

• می‌توانید با فعالیت «ایستگاه فکر» وارد درس شوید به این ترتیب که با پخش صدای دریا و سپس پخش آیاتی از قرآن از دانش‌آموزان سؤال کنید چه می‌شنوید؟ سپس از آنها بپرسید چه شباهتی بین قرآن و دریا وجود دارد؟ پاسخ‌های آنان را بشنوید و روی تابلو بنویسید. پس از آن حدیث امام علی (علیه السلام) را که می‌فرماید: «قرآن دریایی است که هیچ‌گاه خشک نمی‌شود» را با خط زیبا بنویسید و در جایی از کلاس نصب کنید که در معرض دید دانش‌آموزان قرار گیرد. شایسته است معلمان گرامی بحث را به شکلی هدایت کنند که دانش‌آموزان به این نتیجه برسند همان‌طور که دریا همیشه هست و اگر کسی دریا را خوب بشناسد می‌تواند از

منافع آن بهره‌برداری کند و از شنا در آن و مناظر زیبای آن لذت ببرد، قرآن نیز تا روز قیامت راهنمای انسان‌ها باقی می‌ماند و کسانی که به دستورات آن عمل کنند به ساحل رستگاری می‌رسند.

مطالب تکمیلی در مورد مقایسه دریا و قرآن در بخش دانستنی‌های معلم ارائه شده است.

● در فعالیت بررسی کنید دانش‌آموزان ضمن آشنایی اجمالی با نام سوره‌های قرآنی به ویژگی‌هایی از برخی سوره‌ها واقف شده و به گستردگی مباحث مطرح شده در قرآن کریم آگاهی پیدا می‌کنند. هدف این فعالیت تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم بر اساس مرور اطلاعات است.

● در فعالیت تدبیر کنیم انتظار می‌رود معلمان گرامی ابتدا دانش‌آموزان را برای تدبیر هر آیه به‌طور جداگانه دعوت کنند. در مرحله بعدی حس کنجکاوی دانش‌آموزان را تحریک می‌کنند تا دانش‌آموزان با دقت در الفاظ و مفاهیم مشترک آیه به ارتباط دو آیه دست یابند. به این ترتیب که در آیه اول یکی از مصادیق احسان که بدی را با نیکی دفع کردن است، اشاره می‌شود و در آیه دوم به روش و راه دور کردن بدی با نیکی که کظم غیظ و عفو و گذشت از خطاهای دیگران است، راهنمایی می‌کند.

● فعالیت بگرد و پیدا کن به آیه ۲۰۱ سوره بقره و دعای «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» اشاره دارد.

● در فعالیت با خانواده دانش‌آموزان با کمک اولیای گرامی خود و با مراجعه به آیات ذکر شده، ضمن پیدا کردن پاسخ، به تنوع مباحث مطرح شده در قرآن توجه می‌کنند و به این نتیجه می‌رسند که خدا به همه نیازهای انسان توجه داشته و به بهترین وجه برای برطرف کردن این نیازها از جمله خوراکی‌های مورد نیاز ما اقدام کرده است.

ارزشیابی

برای ارزشیابی تمام دروس هدیه‌های آسمان باید به تمام فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان (شامل فعالیت‌های کلاسی، فعالیت‌های پایانی هر درس، کار در منزل، بیان احساس، خلاقیت و ابتکار و...) از ابتدا تا انتهای تدریس توجه کنید.

نکته: آنچه پس از ارزشیابی اهمیت دارد، پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های مناسب برای فرد یا گروهی از دانش‌آموزان است که به علل گوناگون، موفق به دستیابی به انتظارات درس نشده‌اند، این فرایند به‌گونه‌ای صورت گیرد که هر دانش‌آموز، از فرصتی مناسب برای تکمیل آموخته‌های خود بهره‌مند شود.

جدول ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره درس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
سطوح عملکرد	خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none"> به نمونه‌های متنوعی از مضامین و پیام‌های قرآنی اشاره می‌کند. نمونه‌های متنوعی از عملکردهای قرآنی و نتایج خوب آن را بیان می‌کند. ضمن اظهار اشتیاق به قرائت و فهم صحیح قرآن برای قرائت بیشتر و فهم بهتر قرآن تلاش می‌کند. 	۱	<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با مضامین و پیام‌های قرآنی 	فهم قرآن
	خوب	<ul style="list-style-type: none"> به چند نمونه از مضامین و پیام‌های قرآنی اشاره می‌کند. چند نمونه از عملکردهای قرآنی و نتایج خوب آن را بیان می‌کند. ضمن اظهار علاقه به قرائت و فهم صحیح قرآن برای قرائت بیشتر و فهم بهتر قرآن تلاش می‌کند. 		<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با نتیجه خوب عمل به پیام‌های قرآنی 	
	قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> به نمونه‌ای از مضامین و پیام‌های قرآنی اشاره می‌کند. نمونه‌ای از عملکردهای قرآنی و نتیجه خوب آن را بیان می‌کند. ضمن اظهار تمایل به قرائت و فهم صحیح قرآن برای قرائت بیشتر و فهم بهتر قرآن تلاش می‌کند. 		<ul style="list-style-type: none"> تمایل به قرائت و فهم صحیح قرآن 	
	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none"> به کمک آموزگار به نمونه‌ای از مضامین و پیام‌های قرآنی اشاره می‌کند. با یاری معلم نمونه‌ای از عملکردهای قرآنی و نتیجه خوب آن را بیان می‌کند. با راهنمایی آموزگار ضمن اظهار تمایل به قرائت و فهم صحیح قرآن برای قرائت بیشتر و فهم بهتر قرآن تلاش می‌کند. 		<ul style="list-style-type: none"> توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس 	

۱- قرآن کریم کتابی است که آشنایی با آن، استماعش، تلاوتش، تدبر در آیاتش، آشنایی با تفسیرش و در نهایت انس و عمل کردن به آیات آن موجبات رشد و تعالی انسان را فراهم می‌کند. در همین راستا در ابتدای درس برای آشنایی بیشتر دانش‌آموزان با اوصاف و ویژگی‌های قرآن کریم از مصادیق عینی و ملموس استفاده شده که شایسته است معلمان عزیز در تدریس خود برای تبیین آنها به صورتی مناسب برنامه‌ریزی کنند.

حضرت علی (علیه السلام) عظمت قرآن را به دریا تشبیه کرده است و می‌فرماید: «بحرا لا یدرک قعره»: قرآن همچون دریایی است که نمی‌توان اعماقش را درک کرد.^۱ در این تشبیه نکته‌هایی نهفته است.^۲

(الف) دریا شگفت‌انگیز است و جاذبه‌های فراوان دارد و چشمان هر بیننده‌ای را به سوی خود جلب می‌کند؛ قرآن نیز جاذبه‌های فراوانی دارد که چشم و دل هر انسان حقیقت‌بینی را به سوی خود جذب می‌کند. (ب) انسان هر قدر به دریا نزدیک‌تر شود، عظمت دریا را بیشتر احساس می‌کند. قرآن نیز کتابی است که هر قدر انسان با آن انس می‌گیرد، عظمتش را بیشتر درک می‌کند.

(ج) به عمق دریا نمی‌توان احاطه پیدا کرد، به همین ترتیب به عمق دریای معارف قرآن نیز نمی‌توان احاطه پیدا کرد.

(د) از دریا هر کس به اندازه ظرفیت خود استفاده می‌کند، از دریای معرفت قرآن نیز هر کس به اندازه ظرفیت علمی خود بهره می‌برد.

(هـ) دریا، نیازهای مادی انسان را تأمین می‌کند، قرآن نیز نیازهای معنوی انسان را تأمین می‌کند. (و) دریا مجموعه‌ای از آیات و نشانه‌های خداست که نگاه به آن موجب توجه به عظمت خدا می‌شود؛ قرآن مجموعه آیاتی از قرآن است که مظهر یاد خداست.

(ز) دریا به انسان آرامش می‌دهد. قرآن نیز به انسان آرامش می‌بخشد.

(ح) غواصان از عمق دریا بیشتر استفاده می‌کنند؛ از برکات قرآن نیز غواصان علوم قرآنی بهره بیشتری می‌برند. (ط) دریا ظاهر و باطن دارد ظاهرش آب و باطنش گوهر و مروارید است که جز غواصان به آن نمی‌رسند؛ قرآن نیز ظاهر و باطن دارد ظاهرش تلفظ و کلماتی است که به صورت قرائت، تجوید و تفسیر از آن یاد می‌شود و باطن آن حقایقی است که غیر از معصومان (علیهم السلام) که مظهر والذین اوتوا العلم^۳ هستند کسی به آن راه نمی‌یابد.

(ی) ذخایر دریا پایان‌ناپذیر است؛ معارف قرآن نیز پایان‌ناپذیر است.

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

۲- بیان این مطالب برای دانش‌آموزان ضرورتی ندارد.

۳- سوره نحل، آیه ۲۷ و مجادله، آیه ۱۱.

- ک) وارد شدن به دریا بدون آگاهی و راهنما، خطر آفرین است. وارد شدن به دریای معارف قرآن نیز بدون راهنمایان متخصص فن که اهل الذکر^۱ هستند، موجب انحراف است.
- ل) دریا مایه حیات و زندگی مادی بشر است، قرآن نیز مایه حیات و زندگی مادی و معنوی بشر است.
- م) دریا همیشه پایدار و پا برجاست، قرآن نیز تا ابد پایدار و پا برجاست.
- ن) آب دریا از جای دیگر نیست و تمام آب‌های دیگر به نحوی از دریا سرچشمه می‌گیرد. حقیقت قرآن نیز از خودش سرچشمه می‌گیرد و از جای دیگر گرفته نشده است.
- س) دریا آسیب‌ناپذیر است گذشت زمان و حوادث نمی‌تواند در دریا تغییری ایجاد کند، قرآن نیز آسیب‌ناپذیر است و حوادث زمان نمی‌تواند حقیقت قرآن را تغییر دهد.
- ع) در برابر عظمت دریا همه احساس کوچکی و ضعف می‌کنند، در برابر عظمت قرآن نیز چنین احساسی وجود دارد.
- ف) دریا برای همه سودمند است، قرآن نیز برای همه سودمند است به‌طوری که همه می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

درس ۲

تنها او

توضیحات درس

درس خدانشناسی را تنها در ساعات معینی نباید آموخت بلکه باید از هر فرصتی بهره برد. مثلاً با دقت در شگفتی‌های بدن خود یا بارش برف و باران، با شکفتن گل‌ها، با دیدن نوزاد انسان یا حیوان و با هر جلوه و زیبایی که در طبیعت به چشم می‌خورد، باید یاد خدا را در خاطر دانش‌آموزان زنده کرد و آنان را دوستدار و خواستار خدا ساخت زیرا قرآن بهترین راه خدانشناسی را مشاهده آیات الهی در وجود انسان و پدیده‌های جهان معرفی می‌کند.

در این درس سعی شده تا نظم و هماهنگی موجود در جان و جهان، به عنوان دلیلی بر توحید و یگانگی خدا معرفی شود؛ از همین رو سعی شده تا دانش‌آموزان به نگاه عمیق و دقیق‌تری به خود و جهان اطراف خویش ترغیب شوند و از کنار آیات الهی با نگاه سطحی نگذرند و به راحتی از آنها عبور نکنند، بلکه قدری در نظم و هماهنگی هر پدیده و نیز هماهنگی آن با سایر پدیده‌ها دقت و توجه کنند. این توجه ذهن آنها را متوجه این نکته می‌کند که باید در پس هماهنگی حاکم بر کل جهان مدیر واحدی وجود داشته باشد. به این ترتیب با یگانگی و بی‌همتایی خداوند از طریق توجه به هماهنگی حاکم بر همه جهان آشنا می‌شوند.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند
- ۲ آشنایی با یگانگی و بی‌همتایی خداوند
- ۳ احساس علاقه توأم با تقدیس نسبت به خداوند
- ۴ تقدیس خداوند با ادای برخی جملات و انجام برخی اعمال
- ۵ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

یگانگی و بی‌همتایی
نظم و هماهنگی
تقدیس خداوند

پیشنهادهایی برای تدریس

• می‌توانیم با هماهنگی با یکی از معلمان دیگر در مدرسه مثلاً (معلم ورزش) وارد کلاس شویم و از هر کدام از دانش‌آموزان بخواهیم کاری که می‌گوییم انجام دهند. یکی از معلمان بگوید کتاب‌های فارسی را روی میز قرار دهید این ساعت فارسی داریم. معلم دیگر بگوید نه مثلاً کتاب اجتماعی، امروز در این ساعت اجتماعی داریم. این کار را طوری انجام دهید که بچه‌ها از بلا تکلیفی خسته شوند و به اعتراض دربیایند. سپس از این موقعیت استفاده کنید و سؤال کنید چرا نمی‌شود که تدریس شما هم‌زمان دو معلم داشته باشد؟ از بحث‌های دانش‌آموزان که به بی‌نظمی اشاره می‌کنند استفاده کنید و موضوع درس را هدایت کنید تا به هدف نهایی برسید.

• برای شروع مناسب درس می‌توانید از فعالیت ایستگاه خلاقیت در قالب اجرای نمایش آغاز کنید. معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت کنند تا به ناهماهنگی‌های موجود در تصمیم‌گیری، عملکرد و ... که از جانب دو سرمربی یا دو فرمانده سر می‌زند، توجه کنند.

• برای شروع مناسب درس می‌توانید از فعالیت بین و بگو در قالب اجرای نمایش آغاز کنید. دانش‌آموزان را هدایت کنید تا پیرامون ضرب‌المثل «آشپز که دو تا شد، آش یا شور می‌شود یا بی‌نمک» به گفت‌وگو بپردازند.

• برای شروع مناسب درس می‌توانید از فعالیت بگرد و پیدا کن آغاز کنید. اذان را پخش کنید و یا از یکی از دانش‌آموزان بخواهید اذان بگوید و نیز اذکار یک نماز دو رکعتی را بخواند تا دیگران با دقت در آنها به عبارتهایی که یگانگی و بی‌همتایی خداوند را بیان می‌کند، اشاره کنند. برای اذان دو قسمت در نظر گرفته شده که به «اشهد ان لا اله الا الله» در ابتدا و انتهای اذان اختصاص دارد. برای سوره توحید یک قسمت در نظر گرفته شده که به «قل هو الله احد» اشاره دارد. برای تشهد نیز یک قسمت در نظر گرفته شده که جمله «اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له» مد نظر است. معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت کنند تا در این فعالیت به اهمیت موضوع یگانگی و بی‌همتایی خداوند که سبب شده در قسمت‌های مختلف به آن اشاره شود، توجه کنند.

● فعالیت تدبیر کنیم که برای جمع بندی و نتیجه گیری طراحی شده است، سه بخش دارد.

بخش اول به هماهنگی موجود در چرخه آب در طبیعت اشاره می کند. معلمان گرامی دانش آموزان را هدایت کنند تا به هماهنگی اجزای طبیعت در این چرخه توجه نمایند. روی تخته کلاس، شکلی از چرخه آب را رسم کنید یا تصویر آن را روی تابلو بچسبانید؛ سپس با ایجاد سؤال های چالش برانگیز دانش آموزان را به آن هدف اصلی هدایت کنید. مثلاً پرسید :

اگر خورشید بر زمین نمی تابید چه می شد؟

اگر آب دریاها بخار نمی شد چه می شد؟

اگر باران نمی بارید، چه اتفاقی می افتاد؟

اگر فاصله میان خورشید و دریاها کمتر بود چه اتفاقی می افتاد؟

اگر این فاصله بیشتر بود چطور؟

هدف از پرسیدن این سؤالات این است که دانش آموزان بیش از گذشته به نظم و هماهنگی میان موجودات

پی ببرند، نظمی که در این چرخه وجود دارد، سبب می شود باران، تولید شده و بیارد.

سپس از دانش آموزان بخواهید نمونه های دیگر هماهنگی در طبیعت را مثال بزنند. نمونه هایی مانند

هماهنگی موجود در گردش زمین و ماه به دور خورشید، بارش برف و باران و تگرگ و ... آن گاه بعد از

جمع بندی به سراغ نمونه بعدی که به بدن انسان مربوط می شود بپردازید.

بخش دوم به هماهنگی موجود در قلب و دستگاه تنفس در بدن انسان اشاره می کند. معلمان گرامی

دانش آموزان را هدایت کنند تا به هماهنگی موجود در قلب و نیز دستگاه تنفس و ارتباط آن دو با هم

توجه نمایند. سپس با کمک دانش آموزان نمونه های دیگر هماهنگی در بدن را مثال بزنند. نمونه هایی مانند

هماهنگی موجود در چشم، گوش و ... و ارتباط موجود بین اعضا و هماهنگی آنها با یکدیگر.

بخش سوم به جمع بندی و نتیجه گیری دو بخش قبلی با استفاده از آیه قرآن پرداخته شده است. معلمان

گرامی دانش آموزان را هدایت کنند تا به هماهنگی های موجود در جان و جهان به عنوان نشانه های خدا توجه

کنند و در نتیجه گیری، این هماهنگی و نظم یک پارچه را به عنوان دلیلی بر یگانگی و بی همتایی خداوند تلقی

نمایند؛ زیرا اگر بیش از یک مدیر جهان را اداره می کرد، هماهنگی های موجود حاصل نمی شد.

● در فعالیت با خانواده به هماهنگی های موجود در دو زمینه طبیعت و بدن انسان اشاره شده است.

در این بخش دانش آموزان با کمک اولیای خود و پس از خواندن متن مربوط به مورچه، به هماهنگی های

موجود در زندگی این حیوان و سایر حیوانات اشاره می کنند.

ارزشیابی

برای ارزشیابی تمام دروس هدیه‌های آسمان باید به تمام فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان (شامل فعالیت‌های کلاسی، فعالیت‌های پایانی هر درس، کار در منزل، بیان احساس، خلاقیت و ابتکار و...) از ابتدا تا انتهای تدریس توجه کنید.

نکته : آنچه پس از ارزشیابی اهمیت دارد، پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های مناسب برای فرد یا گروهی از دانش‌آموزان است که به علل گوناگون، موفق به تحقق انتظارات درس نشده‌اند، این فرایند به گونه‌ای صورت گیرد که هر دانش‌آموز، از فرصتی مناسب برای تکمیل آموخته‌های خود بهره‌مند شود.

جدول ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره دروس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
جدول ارزشیابی	خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none"> – بیان نمونه‌هایی از نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند – ضامن احساس علاقه نسبت به خداوند در قالب متنی کوتاه یا انجام اعمال مختلف، خداوند را تقدیس می‌کند. – پیام قرآنی را می‌خواند و ضامن بیان مفهوم در باره آن با مثال توضیح می‌دهد. 		<ul style="list-style-type: none"> – آشنایی با نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند 	خداشناسی، هدف آن کیم
	خوب	<ul style="list-style-type: none"> – به چند نمونه از نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند اشاره می‌کند. – ضامن احساس علاقه نسبت به خداوند با ادای یک جمله یا انجام چند عمل خداوند را تقدیس می‌کند. – پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را توضیح می‌دهد. 		<ul style="list-style-type: none"> – احساس علاقه توأم با تقدیس نسبت به خداوند 	
	قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> – به نمونه‌ای از نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند اشاره می‌کند. – ضامن احساس علاقه نسبت به خداوند با ادای یک جمله یا انجام یک عمل خداوند را تقدیس می‌کند. – پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 	۲	<ul style="list-style-type: none"> – تقدیس خداوند با ادای برخی جملات و انجام برخی اعمال 	
	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none"> – به کمک آموزگار به نمونه‌ای از نظم و هماهنگی پدیده‌های خلقت به عنوان دلیلی بر یگانگی خداوند اشاره می‌کند. – با راهنمایی آموزگار ضامن احساس علاقه نسبت به خداوند با ادای یک جمله یا انجام یک عمل خداوند را تقدیس می‌کند. – به کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 		<ul style="list-style-type: none"> – توانایی تشکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس 	

۱ ما انسان ها به خاطر اینکه در زندگی خود غرق در نعمت های الهی هستیم، از اهمیت و ارزش این نعمت ها غافلیم و قدر آنها را نمی دانیم. یکی از روش هایی که در قرآن و روایات برای زدودن این غفلت به کار گرفته شده است، استفاده از روش سبلی است. به این معنا که انسان ها را متوجه این نکته می کند که در صورت نبود یک نعمت، چه اتفاقاتی خواهد افتاد و بشر با چه سختی هایی مواجه خواهد شد؛ مثلاً در سوره واقعه خداوند به این نکته اشاره می کند که اگر آب های زلالی که هر روز از آن بهره می بریم به عمق زمین فرو روند، شما چه خواهید کرد و چگونه نیاز روزانه تان را تأمین می کنید؟! این نوع بیان مطلب، باعث می شود تا ما متوجه اهمیت نعمت هایی که برایمان عادی شده اند، بشویم. از این روش در این درس هم استفاده شده است. یعنی با تذکر دادن به آثار و نتایج نبود برخی نعمت ها مانند عدم وجود تدبیر واحد در پدیده ها، دانش آموزان متوجه اهمیت این نعمت می شوند.

۲ در بیان یکی از نمونه های هماهنگی به رشد دانه اشاره شده است زیرا نمونه عینی و قابل درکی است که همه ما با آن آشنایی داریم و دانش آموز به خوبی این مثال را درک می کند. آگاه شدن دانش آموز از این نکته که برای رشد گندم، خورشید و دریاها و ابرها و زمین با همه عظمت خود، دست به دست هم داده اند، هم توجه دانش آموز را به نظم از پیش تعیین شده و شگفت انگیز موجود در هستی جلب می کند و هم او را به اهمیت و حرمت این ماده غذایی آگاه می سازد.

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند   تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
همه از بهر تو سر گشته و فرمان بردار   شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری
(سعدی)

جلب توجه دانش آموزان به معنای اشعاری از این دست، اهمیت نعمت های الهی را از ابعاد دیگری غیر از فواید مادی به آنها معرفی می کند.

۳ ممکن است دانش آموزان رویش گیاهان را نتیجه کشت و کار انسان ها تلقی کنند و به عنوان نعمت الهی به آن نگاه نکنند؛ در این صورت شایسته است توجه داده شود که اولاً دانش و نیرویی که انسان ها برای انجام این امور کسب می کنند به دلیل توانایی است که خدا به آنها داده است. ثانیاً انسان ها در کشت گیاهان اثرگذار هستند ولی قدرت رویش را خدا به گیاهان می دهد که این موضوع در سوره واقعه به طور مفصل صحبت شده است. در این جا این آیات را مورد بررسی قرار می دهیم.

خداوند در آیه ۶۳ و ۶۴ واقعه می فرماید: «آیا هیچ درباره آنچه کشت می کنید اندیشیده اید؟! «آیا شما آن

را می‌رویانید یا ما می‌رویانیم؟ آری این خداوند است که در درون دانه، یک سلول زنده بسیار کوچک آفریده که وقتی در محیط مساعد قرار گرفت در آغاز از مواد غذایی آماده در خود دانه استفاده می‌کند، جوانه می‌زند، و ریشه می‌دواند، سپس با سرعت عجیبی از مواد غذایی زمین کمک می‌گیرد و گاه از یک تخم صدها یا هزاران تخم بر می‌خیزد.

در آیه بعدی برای تأکید روی این مسئله که انسان هیچ نقشی در مسئله نمو و رشد گیاهان جز افشاندن دانه ندارد، می‌افزاید: «هرگاه بخواهیم آن (زراعت) را مبدل به کاه درهم کوبیده می‌کنیم (به گونه‌ای) که تعجب کنید. آری! می‌توانیم تندباد سمومی بفرستیم که آن را قبل از بستن دانه‌ها خشک کرده درهم بشکند، یا آفتی بر آن مسلط کنیم که محصول را از بین ببرد، و نیز می‌توانیم سیل ملخ‌ها را بر آن بفرستیم. آیا اگر زارع حقیقی شما بودید این امور امکان داشت؟ پس بدانید همه این برکات از جای دیگر است.»

۴ نظم حاکم میان موجودات، نشانگر این است که نظم‌دهنده واحدی وجود داشته است که بنابر عقل و آگاهی بی‌اندازه خود، جهان را خلق کرده است. در هر مجموعه منطقی باید در رأس امور یک نفر باشد که سایر افراد از او دستور و فرمان می‌گیرند؛ اگر قرار باشد دستور دهنده بیش از یک نفر باشد، هر کدام نظر متفاوتی را اعمال خواهد کرد. با بیان نمونه‌هایی از این بی‌نظمی که در درس و فعالیت‌ها آمده، می‌توانید دانش‌آموزان را به درک بهتری در این زمینه برسانید. در این درس سعی شده است تا دانش‌آموز با تأمل در خودش و پدیده‌های اطرافش به نظم و هماهنگی پدیده‌ها پی ببرد و نمونه‌هایی را ذکر کند. برای اینکه ذهن دانش‌آموز تنها به نظم موجود در یک پدیده متمرکز نشود، نمونه نظم و هماهنگی را هم در بدن انسان و هم در بیرون از وجود او یعنی در آیات آفاقی و انفسی نشان داده شده است تا دانش‌آموز متوجه شود که در همه جای هستی، این نظم حاکم است. آیه ۲۰ و ۲۱ سوره ذاریات که برای فعالیت تدبیر کنیم انتخاب شده است نیز بر همین مطلب تأکید می‌کند.

۵ برای پاسخ برخی پرسش‌ها، دانش‌آموزان می‌توانند از آموخته‌های خود در درس علوم و نیز اطلاعات پیشین خود استفاده کنند.

بانویی که یک سوره قرآن به نام اوست

توضیحات درس

قرآن مریم را بانوی برگزیده خدا، بانوی پاک و مطهر، بهترین زنان عصر خود، مظهر عفاف و الگوی مؤمنان و دختری عبادت کننده، بسیار راست گو (صدیقه) و هم سخن با فرشتگان (محدثه) معرفی کرده است. قرآن مریم را در کنار آسیه به عنوان دو زن نمونه تاریخ و الگویی برای همه مؤمنان چه زن و چه مرد، قرار داده است.

حضرت مریم علیها السلام فضایل و نیکویی های بسیاری داشته است؛ اما متأسفانه در مورد شخصیت ایشان تحریفاتی به صورت افراط یا تفریط وجود دارد. برای پرهیز از انحراف در مورد شخصیت حضرت مریم علیها السلام، دانش آموزان در این درس با حضرت مریم به عنوان یکی از زنان بزرگ تاریخ، از زبان قرآن که دور از هرگونه تحریف و خرافه است، آشنا می شوند.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانته ای بودن آموزش درس هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس در زمان آغاز سال میلادی تدریس شود.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با حضرت مریم علیها السلام به عنوان یکی از زنان بزرگ تاریخ
- ۲ آشنایی با حضرت مریم علیها السلام به عنوان مادر حضرت عیسی علیه السلام
- ۳ آشنایی با حضرت مریم علیها السلام به عنوان زنی خداپرست
- ۴ احساس علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم علیها السلام و اعمال و رفتار ایشان
- ۵ تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار حضرت مریم علیها السلام
- ۶ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

حضرت مریم

مادر حضرت عیسی (علیه السلام)

پیشنهادهایی برای تدریس

● می‌توانید کلاس خود را با پخش قسمت‌هایی از فیلم زندگی حضرت مریم (علیه السلام) شروع و پیرامون ویژگی‌های او با دانش‌آموزان گفت‌وگو کنید.

● برای شروع درس می‌توانید آیاتی از سوره مریم (علیه السلام) را بخوانید و یا تلاوت آن را پخش کنید.
● عنوان، قسمتی از محتوای درس را آشکار می‌کند. صحبت پیرامون اینکه «بانویی که یک سوره قرآن به نام اوست» کدام بانو است؟ می‌تواند شروع خوبی برای ورود به متن درس قرار گیرد. همچنین پس از تدریس یک بار دیگر می‌توانید به عنوان بازگشت کنید تا اطلاعات تکمیل شده دانش‌آموزان پیرامون آن بیان شود.

● در این درس می‌توانید از فن «تصویرخوانی» استفاده کنید. از دانش‌آموزان سؤال کنید فکر می‌کنید این بانو کیست؟ این بچه کیست؟ ... این فرصت را برای دانش‌آموزان فراهم کنید تا دریافت و استنباط خود را از تصویر درس مطرح کنند؛ هر چند این دریافت در فضایی عاطفی صورت بگیرد و ارتباط مستقیمی با محتوای درس نداشته باشد. برای بهره‌برداری از روش تصویرخوانی (که به معنی استفاده از تصویر برای درک یک معنا و مفهوم می‌باشد) می‌توانید در سه قدم مشخص و مجزا اما کاملاً مرتبط با یکدیگر آن را انجام دهید.

قدم اول: براساس سؤال «دقیقاً چه چیزی در تصویر می‌بینید؟» در این مرحله، به بچه‌ها توصیه و کمک کنید تا دقیقاً آنچه را می‌بینند، با تمامی جزئیات شرح دهند؛ بدون آنکه به روابط و پیوند اجزا توجه و دقت کنند یا این روابط را حدس بزنند. در این مرحله، جمله‌هایی نظیر «من در اینجا ..... می‌بینم» یا «اینجا، چند ..... وجود دارد.» به کار گرفته می‌شود، به کار بردن جمله‌هایی مثل «به نظر من، این بچه مشغول ..... است» یا «فکر می‌کنم .....» خطاست. در واقع، در این مرحله فقط توانایی مشاهده دقیق و مستقیم دانش‌آموزان مورد نظر ماست.

قدم دوم: براساس سؤال «چه رابطه‌ای بین چیزها و افراد می‌بینید (یا حدس می‌زنید؟)» در این مرحله به دانش‌آموزان توصیه و کمک کنید تا براساس آنچه می‌بینند، روابط بین اجزا را حدس بزنند، برای این کار باید به تمامی جزئیات و روابط و پیوندها و نیز عناصر پنهان از طریق «حدس» توجه شود. در این مرحله، جمله‌هایی نظیر «من حدس می‌زنم که این کودک...» یا «فکر می‌کنم این کودک با آن مرد...» به کار گرفته می‌شود ولی در این مرحله ما به داستان سرایی نمی‌پردازیم.

قدم سوم : براساس پرسش‌هایی نظیر «دربارهٔ تصویر چگونه فکر می‌کنید؟» «تصویر چه می‌خواهد بگوید؟» و... در این مرحله، دانش‌آموزان را به بهره‌گیری از تخیل خود فرا بخوانید. از آنها بخواهید که با توجه به تصویر، به داستان‌سرایی و خلق موقعیت‌های ذهنی بپردازند. در این مرحله، دانش‌آموزان می‌توانند در عناصر ذهنی خود دخل و تصرف کنند و به تحلیل، ترکیب یا نقد بپردازند. آنها براساس تصور ذهنی و تفسیر شخصی خود می‌توانند تصویر و عناصر آن را ببینند.

● برای شروع مناسب درس می‌توانید متن درس را با توجه به ساختار داستانی در قالب یک بازی نمایشی با همکاری بچه‌ها به روی صحنه ببرید. این کار می‌تواند پیش از آنکه به‌طور رسمی مشغول تدریس این درس شوید صورت گیرد.

● برای شروع مناسب درس می‌توانید از تکنیک قصه دیواری و تهیه تصاویری مرتبط با درس استفاده کنید. این کار می‌تواند توسط خود دانش‌آموزان انجام شود.

● **فعالیت ایستگاه خلاقیت** می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد. با توجه به فعالیت از گروهی از دانش‌آموزان بخواهید که داستان را به‌صورت نمایش در کلاس اجرا کنند. از طریق نمایش شما می‌توانید با پرسش و پاسخ‌های مناسب آنها را هدایت کنید و وارد درس شوید. خوب است که شما در این رابطه با آنها همراه شوید.

● برای شروع درس می‌توانید با توجه به فعالیت **گفت‌وگو کنید** نام حضرت زهرا علیها السلام حضرت خدیجه علیها السلام حضرت مریم علیها السلام را در کارت‌هایی نوشته و در اختیار گروه‌ها قرار دهید و از آنها بخواهید که به مدت یک هفته در رابطه با زندگی و شخصیت این بانوان بزرگوار تحقیق کنند. آنها را آزاد بگذارید شاید گروهی بخواهند از طریق فیلم‌های کوتاه یا اجرای نمایش، روزنامهٔ دیواری، قصه دیواری و... نتیجه تحقیق خود را به کلاس ارائه دهند. خوبی این روش تدریس این است که یک هفته قبل آمادگی لازم جهت تدریس در دانش‌آموزان ایجاد می‌شود و دانش‌آموزان با اطلاعاتی که خود به دست آورده‌اند وارد موضوع درس می‌شوند.

توضیحات تکمیلی در بخش دانستنی‌های معلم ارائه شده است.

● در فعالیت **برایم بگو** دانش‌آموزان با بیان ویژگی‌های حضرت مریم علیها السلام به صورت ملموس‌تر به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری درس می‌پردازند.

● در فعالیت **بگرد و پیدا کن** و با هدف تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده از طریق انجام یک فعالیت عینی و ملموس، دانش‌آموزان به ویژگی «صدیقه» با توجه به آیه اشاره می‌کنند.

ارزشیابی

نکته مهم : معلمان گرامی جهت ارزشیابی این درس به توضیحات ارائه شده ذیل عنوان «ارزشیابی» در درس اول، قبل از جدول ارزشیابی، توجه فرمایید.

جدول ارزشیابی

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد
	- آشنایی با حضرت مریم به عنوان یکی از زنان بزرگ تاریخ، مادر حضرت عیسی (علیه السلام) و زنی خداپرست	۳	- معرفی حضرت مریم به عنوان یکی از زنان بزرگ تاریخ، مادر حضرت عیسی (علیه السلام) و زنی خداپرست	خیلی خوب - حضرت مریم را با ویژگی‌های متعدد معرفی می‌کند و در مورد آنها توضیح می‌دهد. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام)، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان همواره تلاش می‌کند. - پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم در باره آن با مثال توضیح می‌دهد.
	- احساس علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام) و اعمال و رفتار ایشان		- ابراز علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام) و اعمال و رفتار ایشان	خوب - حضرت مریم را با چند ویژگی معرفی می‌کند. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام)، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان در بیشتر اوقات تلاش می‌کند. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را توضیح می‌دهد.
	- تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار حضرت مریم (علیها السلام)		- تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار حضرت مریم (علیها السلام)	قابل قبول - حضرت مریم را با یک ویژگی معرفی می‌کند. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام)، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان گاهی تلاش می‌کند. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.
	- توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس		- بیان مفهوم پیام قرآنی مرتبط با موضوع درس	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر - با راهنمایی آموزگار حضرت مریم را با یک ویژگی معرفی می‌کند. - با کمک آموزگار ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به حضرت مریم (علیها السلام)، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش می‌کند. - با کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.

دانستنی‌های معلم

۱ قرآن کریم در آیات گوناگون به گوشه‌هایی از ویژگی‌های شخصیت حضرت مریم (علیها السلام)، اشاره می‌کند که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌شود :

● **سخن گفتن با فرشتگان** : چون مریم بانویی پاک و برگزیده از سوی خداوند بود، فرشتگان بر او نازل می شدند و می گفتند : ای مریم! خدا تو را برگزیده و پاک ساخته و بر همه زنان جهان، برتری داده است.^۱ این سخن، از بلندی مقام مریم، حکایت می کند.

● **خوردن روزی بهشتی** : خداوند در قرآن می فرماید : هرگاه زکریا در کنار محراب او قرار می گرفت و برای دیدار او می آمد، غذاهای مخصوصی کنار محراب می دید (که از آن در شگفت می شد) و از او می پرسید : این غذا را از کجا آورده ای؟ مریم در پاسخ می گفت : این از سوی خداست و اوست که هر کس را بخواهد بی حساب، روزی می دهد.^۲ از روایت ها برمی آید که غذا، گونه ای میوه بهشتی بوده که در زمانی غیر از فصل به بار نشستن آن، در آنجا حاضر می شده است. البته این شگفت نیست که خدا از بنده پرهیزکارش، اینگونه پذیرایی کند.^۳

● **برگزیده شدن از سوی خداوند** : و (به یاد آرید) هنگامی که فرشتگان گفتند : ای مریم! خدا تو را برگزیده است و پاک ساخته و بر همه زنان جهان برتری داده است.^۴

● **پاکدامنی** : قرآن کریم در این زمینه می فرماید : خداوند مثل می زند برای مؤمنان... مریم دختر عمران را که دامن خود را از هر آلودگی، حفظ کرد.^۵

● **راست گویی بسیار** : یکی دیگر از ویژگی های برجسته حضرت مریم علیها السلام، بسیار راست گو بودن ایشان است. قرآن مجید نیز در این باره شهادت می دهد و می فرماید : مادر حضرت عیسی (مریم) بسیار راست گو بود.^۶ این ویژگی های برجسته و برخی ویژگی های دیگر، او را شایسته مادری یک پیامبر اولوالعزم قرار داده است.

۲ برای توضیح پیرامون شخصیت های ذکر شده در حدیث نبوی «أَفْضَلُ نِسَاءِ الْجَنَّةِ أَرْبَعٌ : خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ (ص) وَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُرَاجِمٍ، إِمْرَأَةٌ فِرْعَوْنُ»^۷ دانش آموزان می توانند به دروس مربوط به هر یک از این شخصیت ها در دروس زیر مراجعه کنند.

حضرت زهرا علیها السلام : درس ام ابیها پایه سوم

حضرت آسیه : درس کودکی بر آب پایه چهارم

حضرت خدیجه : درس اولین بانوی مسلمان پایه چهارم

۱- آل عمران، ۴۲

۲- آل عمران، ۳۷

۳- تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۳۹۹

۴- آل عمران، ۴۲

۵- تحریم، ۱۲

۶- مائده، ۷۵

۷- خصال شیخ صدوق